

Nezaket Özdemir

Bursa Kaynakçası,

Bursa: Bursa Büyükşehir Belediyesi, 2011. 1070 sayfa. ISBN: 978-605-87885-8-9

Ülkemizde son dönemlerde şehir tarihlerine çok daha fazla önem verilmeye başlanmış, gerek akademisyenler gerekse mahallî araştırmacılar bu saha ile ilgili eserler ortaya koymaya çalışmışlardır. Bu çalışmalar şehirlerin coğrafyası, tarihi ve turistik yerleri, kültür tarihi, müzik ve edebiyatı, yemek kültürü, turizm potansiyeli gibi birçok konuyu kapsamaktadır.

Kaynakça ve bibliyografya çalışmaları da bu sahada yapılan araştırmalara çok önemli katkı sağlayan eserler olarak araştırmacılar için başvuru eseri niteliğini taşımaktadır. Kütüphaneci olarak uzun yıllardır Bursa İl Halk Kütüphanesi ile Bursa Büyükşehir Belediyesi Şehir Kütüphanesinde çalışmış olan Sn. Nezaket (Yalmanoğlu) Özdemir'in hazırladığı *Bursa Kaynakçası* da Bursa araştırmacıları için temel bir başvuru kitabı olacak niteliktedir. Sn. Özdemir, özellikle eserin giriş kısmında da belirttiği gibi Bursa Belgeliği'nin kuruluş çalışmaları sırasında başladığı ve 1998 yılında yayımlanan *Bursa Bibliyografyası*¹ isimli eserini daha da geliştirerek elimizdeki kaynakçayı ortaya koymuştur.

Eserin VII-XXII. sayfalarında giriş kısmı, 25-248. sayfaları arasında kitaplar, 251-389. sayfaları arasında tezler ve projeler, 391-840. sayfaları arasında makale künyeleri ayrı ayrı başlıklar altında yazar soyadına göre alfabetik dizilmiş, anonim eserler ise eser adına göre giriş yapılmıştır. İsimlerinden çok içerik ve biçimleri itibariyle aranacakları tahmin edilen eserler ise bir arada gösterilebilmesi için tek başlık altında verilmişlerdir (örn: Bursa Haritaları ve Kent Planları, Bursa Salnâmeleri vs.). Eserin 843-1068 sayfaları arasında yer alan genel dizininde ise eser ve makale adları sıralanmıştır. Bu dizinde rakamlarla başlayan kitap, tez ve makale adları öncelikle verilmiş daha sonra da alfabetik düzende eser ve makale adları yer almıştır. Sn. Özdemir, giriş bölümünde kaynakçayı hazırlarken nasıl bir metod izlediğini, daha önce yapılan çalışmalarını inceleyip istifade ettiğini, kaynakçasının sınırlarını ve içeriğini belirlerken “hem yayın türü hem de araştırma açısından” kapsamlı bir araştırma yaptığını ifade etmektedir. Bu tür çalışmaların ne kadar zor yapıldığını bu alanda çalışanlar yakinen bilirler. Özellikle ülkemizde bibliyografik denetim hala tam manasıyla sağlanamamışken bibliyografik çalışmalar yapmak büyük bir özveri ve sabır gerekmektedir. 2527 sayılı Basma Yazı ve Resimleri Derleme Kanunu yeni düzenleme ve yönetmeliklerle revize edilmeye çalışılmış ise de verimli bir şekilde maalesef yürütülememekte

1 Nezaket Yalmanoğlu, *Bursa Bibliyografyası*, Ankara, 1998, 244 s.

ve bunun sonucunda da bibliyografik çalışma yapacaklar kurumsal verilerden daha çok kendi çabalarıyla eserler hazırlamaktadırlar.

Sn. Özdemir, 13 yıllık bir birikimin ürünü olan kaynakçasını hazırlarken (s.IX-XXIV) hangi kütüphanelerden, hangi katalog ve bibliyografyalardan istifade ettiğini bunların listelerini vererek kullanıcılarını bilgilendirmiştir. Eserde 2520 kitap, 1340 tez ve 5793 adet makale künyesi yer almaktadır. Kaynakçanın pratik olarak kullanımı açısından çok önemli olan ve yazarın, eserinin XVI. sayfasında ifade ettiği husus bibliyografyanın en önemli eksiklerinden birini teşkil etmektedir. Eser, yazarın “Günümüzde yaygın olarak kullanılan fakat bu çalışmada yararlanma olanağı bulamadığım bir yazılım programı desteğiyle hazırlanamamıştır” şeklindeki ifadesinin de işaret ettiği üzere teknik destek eksiliği sebebiyle maalesef bu kadar emek mahsulü bir çalışmadan kolayca istifade edilememektedir. Bir kütüphaneci olarak eseri incelerken ve kullanıcı açısından künyelere ulaşma imkanını nasıl sunduğunu tetkik ederken teknik açıdan eserin eksiklerini çok bariz bir şekilde gördük. *İlâhiyat Fakültesi Tezler Kataloğu*¹ isimli çalışmamızda böyle bir yazılım programı sayesinde künyelerin eser içinde düzenlenmesi, konusal tasnifi ve konu başlıklarına göre anahtar kelimelerden oluşturulmuş dizini ile kullanıcıya kolaylık sağlandığını yakından müşahede etmiştik.

Ayrıca Sn. Özdemir’in (s.XVI) “2002 yılında profesyonel meslek hayatımı noktaladığım için yeni yayınları daha iyi denetlemeyi mümkün kılacak kurumsal takip mümkün olamamıştır” beyanı, yayın sayısının arttığı, çok sayıda akademik derginin yayımlanmaya başladığı, lisansüstü tez çalışmalarının son 10 yılda gittikçe yoğunlaştığı bir dönemde kaynakça için en ciddi/belirgin olumsuzlukların başında gelmektedir. “İnternet desteği ve kişisel takip sonucu kitaplarda ve tezlerde % 90 oranında, bildiri ve makalelerde % 70 oranında bir bibliyografik denetimin gerçekleştirilebildiği düşüncesindeyim” tespitine ise maalesef katılmamaktayız. Özellikle taranan eserler listesi daha iyi hazırlanabilirdi. Dergi listeleri taranan sayıları da belirtilerek verilebilseydi araştırmacılar için daha uygun olurdu.

Kaynakçanın iç düzeni ile dizin kısmı yukarda da söz edildiği gibi yazılım programından istifade edilememesinden dolayı bizce kullanışlı olarak hazırlanamamıştır. Kitap, Tez ve Makale bölümleri kendi içinde konu başlıklarına göre ve her künye numara olarak alfabetik olarak düzenlenseydi daha iyi olacaktı. Dizin kısmında da konu başlıklarına göre düzenlenmiş ve künyenin numarasının yer aldığı *Karma Dizin* ile alfabetik olarak düzenlenmiş gene künye numaraları ile

1 *İlâhiyat Fakültesi Tezler Kataloğu (1953-2010)*, (İsmail E. Erünsal-Mustafa Birol Ülker- Fatih Çardaklı), İSAM Yayınları, İstanbul 2012, 1060 sayfa.

irtibatın sağlandığı Yazar soyadına göre dizilmiş *Yazar Dizini* kullanışı kolaylaştırırdı.

Sn. Özdemir'in giriş bölümünde yer alan değerlendirmelerinde “Bursa, Türkiye’de ilk kez bu çapta bir bibliyografik denetimden geçirilmiş ve sonuçları kayıt altına alınmış olmakla bir ilke daha imza atmış olmaktadır” ifadesi biraz fazla iddialı gözükmektedir. Şehir Bibliyografyaları konusunda son dönemde yapılan birkaç çalışmayı örnek gösterirsek; *Eskişehir Bibliyografyası*² 3.865 toplam künye sayısı ile, *Edirne Bibliyografyası*³ 4.117 toplam künye sayısı ile *Malatya Bibliyografyası*⁴ 3.054 toplam künye sayısı ile literatüre ciddi katkı yapmış eserlerdir.

Bu tür çalışmalara kaynak ayıran ve basılarak araştırmacıların istifadelerine sunulması için gayret sarf eden kurumlarımızın başında belediyelerimiz gelmektedir. Özellikle son yıllarda başta büyükşehir belediyelerimiz olmak üzere il ve ilçe belediyelerimizin Kültür ve Sosyal İşler birimleri çeşitli projeleri desteklemekte, yayım faaliyetleri yapmaktadır. *Bursa Kaynakçası* isimli bu çalışma bize bir kez daha göstermiştir ki belediyelerimiz bu tür çalışmalara maddi kaynak ayırırken daha dikkatli olmalı özellikle eser yayınlarken Üniversitelerimizin ilgili bölümleri ile uzman akademisyenlerden hakemlik ve/veya editörlük desteği alınmalıdır. Kamu kaynakları ile basılan çalışmaların akademik açıdan faydalı ve kullanışlı olması aynı zamanda belediyelerimizin yayınlarına prestij kazandıracaktır.

Sn. Özdemir’i emek sarf ederek hazırladığı bu çalışması için tebrik ederken bu tür çalışma yapmayı planlayanlara ise eserlerini daha kullanışlı hale getirebilecek teknik desteğin ihmal edilmemesi gerektiği ve yıllarca emek verilen çalışmaların basit bir işbirliği ile daha mükemmel hale konabileceğini hatırlatmak isteriz.

Mustafa Birol Ülker

2 *Eskişehir Bibliyografyası*, haz. Mehmet Yılmaz, Cemil Cahit Can, Anadolu Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi, Eskişehir 2009, 514 s.

3 Cemil Cahit Can, Ender Bilar, *Edirne Bibliyografyası*, Trakya Üniversitesi, Edirne 2009, 392 s.

4 Hüseyin Karaer, *Malatya Bibliyografyası*, Malatya Kitaplığı Yayınları, Malatya 2012, 355 s.